

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชภัณฑ์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
รายสัปดาห์ที่ ๒ ประจำเดือนมกราคม ๒๕๖๔

ม่วงมุด

ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Mangifera odorata</i> Griff.
ชื่อพ้อง	<i>Mangifera foetida</i> var. <i>odorata</i> (Griff.) Pierre
วงศ์	ANACARDIACEAE
ชื่ออื่น	มะม่วงจิ้งหรีด มะม่วงป่า กินนิง
ชื่อสามัญ	Kuwini

ม่วงมุดเป็นไม้ต้น สูงถึง ๓๐ เมตร ลำต้นเปลาตรง เรือนยอดเป็นพุ่มทรงกลมหรือทรงรูปไข่ เปลือกสีเทาหรือสีเทาแกมสีน้ำตาล แตกเป็นร่องยาว เนื้อไม้สีแดง มีกลิ่นขี้ได้ ชั้นแคมเบียมสีเหลืองแกมสีแดง ทุกส่วนมีน้ำยางใสเมื่อถูกอากาศเปลี่ยนเป็นสีดำ น้ำยางเป็นพิษ

ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรี รูปใบหอก รูปขอบขนาน รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก หรือรูปรีแกมรูปใบหอก กว้าง ๕.๕ - ๑๐.๕ ซม. ยาว ๑๖ - ๔๐ ซม. ปลายมนหรือแหลม โคนมนหรือรูปลิ้ม ขอบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง สีเขียวเข้ม เส้นแขนงใบข้างละ ๑๘ - ๓๐ เส้น เส้นใบสีเหลือง ก้านใบยาว ๓ - ๗ ซม.

ดอกออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่ง ช่อดอกรูปทรงพริ้ว ยาวถึง ๓๐ ซม. มีขนประปราย ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ก้านดอกยาว ๔ - ๖ มม. ดอกมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงสีชมพูแกมสีแดงหรือสีเหลืองแกมสีชมพู จำนวน ๕ กลีบ รูปขอบขนานถึงรูปไข่ กว้างประมาณ ๑ มม. ยาวประมาณ ๒ มม. เกือบกลีบดอกสีขาวที่บริเวณโคนเป็นสีเหลืองและมีขีดสีชมพูแกมสีแดงเป็นเส้นตรงกลางกลีบดอก เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีชมพูแกมสีแดงทั้งกลีบ จำนวน ๕ กลีบ รูปรีหรือรูปขอบขนาน ยาว ๔ - ๖ มม. ปลายแหลมโค้งออก กลีบดอกมีสันนูน ๓-๖ เส้น เกสรเพศผู้ ๕ อัน สมบูรณ์ ๑ อัน เป็นหมัน ๔ อัน และมีขนาดเล็กติดที่จานฐานดอก ก้านชูอับเรณูที่สมบูรณ์ยาวประมาณ ๒ มม. อับเรณูรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาวประมาณ ๑ มม. จานฐานดอกรูปวงแหวน รั้งไข่เหนียวกลีบ สีเหลืองแกมสีส้ม รูปเกือบกลม ก้านยอดเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ ๒ มม. ยอดเกสรเพศเมียขนาดเล็ก ผลแบบผลเมล็ดเดี่ยวแข็ง สีเหลืองแกมสีเขียว มีจุดสีเหลืองหรือสีน้ำตาลกระจายทั่วผนังผล รูปไข่เบี้ยว รูปรี หรือรูปขอบขนาน กว้าง ๗ - ๑๐ ซม. ยาว ๑๐ - ๑๓ ซม. ผลสุกมีกลิ่นขี้ได้ เนื้อสีเหลือง รสหวาน มีเสี้ยนมาก เมล็ดแข็ง มีเส้นใยมาก

ม่วงมุดมีเขตการกระจายพันธุ์ในประเทศไทยทางภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ พบในป่าดิบและเขตชุมชน ที่ความสูงตั้งแต่ใกล้ระดับน้ำทะเลจนถึงประมาณ ๑,๐๐๐ เมตร ออกดอกเดือนมกราคมถึงมีนาคม ผลแก่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ในต่างประเทศพบที่ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย เกาะบอร์เนียว หมู่เกาะสุมาตราและฟิลิปปินส์

การใช้ประโยชน์ : เนื้อไม้สามารถนำมาใช้ในงานก่อสร้างทั่วไปได้ ผลนำมาบริโภคได้ทั้งแบบดิบและสุก น้ำปดองหรือปรุงเป็นน้ำพริก

ที่มาของข้อมูล : นางสาว ปาจรีย์ อินทะสุข
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ